

Výroční zpráva o realizaci protidrogové politiky v Olomouckém kraji v roce 2010

Krajský úřad Olomouckého kraje
Odbor zdravotnictví
květen 2011

OBSAH

1. SOUHRN.....	3
2. OBECNÁ CHARAKTERISTIKA KRAJE.....	4
3. KOORDINACE PROTIDROGOVÉ POLITIKY.....	7
4. SITUACE NA DROGOVÉ SCÉNĚ.....	14
5. SLUŽBY POSKYTOVANÉ UŽIVATELŮM DROG A OSOBÁM OHROŽENÝM DROGOU... 	17
6. ZMĚNY V POSKYTOVÁNÍ SLUŽEB PRO UŽIVATELE DROG.....	19
7. NEDOSTATKY POSKYTOVÁNÍ SLUŽEB PRO UŽIVATELE DROG	20
8. KRAJSKÉ STRATEGIE A PLÁNY.....	20

1. Souhrn

Realizace protidrogové politiky v Olomouckém kraji v roce 2010 se opírala o významný dokument - **Strategický protidrogový plán Olomouckého kraje na období 2005 – 2010**.

Během roku 2010 začal být připravován nový strategický dokument Olomouckého kraje pro oblast protidrogové prevence - **Strategický protidrogový plán Olomouckého kraje na období 2011 – 2014**.

K zajištění vertikální i horizontální koordinace protidrogové politiky v Olomouckém kraji přispívá také činnost krajského protidrogového koordinátora, který pracuje na odboru zdravotnictví Krajského úřadu Olomouckého kraje a je podřízen přímo vedoucímu odboru.

Důležitá je také činnost Komise pro prevenci kriminality a drogových závislostí, která je zřízena UR/4/63/2008 od 11. 12. 2008. Je poradním orgánem Rady Olomouckého kraje.

Na základě objednávky Olomouckého kraje byla v roce 2010 zpracována občanským sdružením PROADIS (Propojené adiktologické služby) studie **Analýza stavu drogové scény Olomouckého kraje** (Radimecký, J., Počarovský O., Staníček, J., Adameček, D. a Němec, M. (2010), která mapuje situaci na drogové scéně v našem kraji do roku 2009.

Během roku 2010 v Olomouckém kraji nevznikl v oblasti protidrogových služeb žádný nový program, pouze u dvou služeb došlo k jejich rozšíření.

Svoji činnost rozšířila služba Ambulance adiktologie, jejímž zřizovatelem je Sdružení Podané ruce, o. s. Tato služba je určena především patologickým hráčům, a dále také uživatelům nealkoholových drog i rodičům a příbuzným osob ohrožených návykovým chováním

Dále došlo k mírnému rozšíření další služby této organizace - Terénní programy pro uživatele drog. Po ukončení činnosti Kontaktního a poradenského místa pro drogově závislé v Uničově začal být v tomto městě pilotně realizován terénní program Sdružení Podané ruce, o. s.

Zejména z finančních důvodů nemohla být zachována činnost Kontaktního a poradenského místa pro drogově závislé v Uničově (Oblastní charita Šternberk) i přes to, že se podařilo službu úspěšně certifikovat. Přes toto velké zlepšení neobdržela služba v dotačních řízeních dostatečné množství finančních prostředků, potřebných k její činnosti, a proto byla k 1. září 2010 ukončena.

Další zařízení dobře fungující sítě služeb pro uživatele drog nabízela škálu služeb nejen uživatelům, ale i osobám jim blízkým. Certifikaci odborné způsobilosti služeb pro uživatele drog Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky získaly všechny služby, které o ni mohly požádat.

Drogová scéna Olomouckého kraje je poměrně stabilní, výrazně převládá zneužívání pervitinu jako primární drogy. Většina klientů služeb jsou ale spíše polymorfní uživatelé. Významné je i zneužívání alkoholu, zejména v období abstinence od nealkoholových drog. Stoupá i počet patologických hráčů. Počet uživatelů opiátů je tradičně nízký, heroin je zneužíván v malé míře. V roce 2010 došlo oproti předcházejícím letům k nárůstu uživatelů heroinu. Nejvíce uživatelů heroinu uvádí

Přerovsko. Kontaktnímu centru Prostějov se podařilo rozvíjet kontakt s minoritní skupinou Olašských Romů užívající heroin a substituci.

Svoji činnost také rozvinulo Středisko sekundární prevence a léčby závislostí (Vojenská nemocnice) v Olomouci, jehož součástí je i Protialkoholní a protitoxikomanická záchytná stanice. Kromě detoxifikace nabízí toto zařízení i možnost krátkodobé léčby a přípravu na léčbu střednědobou a dlouhodobou v jiných zařízeních.

Ze statistických údajů všech zařízení je v roce 2010 patrný nárůst počtu klientů zneužívajících návykové látky, zhruba o 100 osob se zvýšil počet klientů se základní drogou pervitin. Zvýšil se také počet vydaných stříkaček (o zhruba 27 700) i počet výměn.

V počtech všech klientů za rok 2010 je Olomoucký kraj již na 3. místě v České republice (979 osob).

V roce 2010 došlo k významnému nárůstu incidence (First Treatment Demand) uživatelů drog – žadatelů o léčbu. Bylo hlášeno 578 nově evidovaných žadatelů o léčbu, což je zhruba 1x více než v předchozích letech a Olomoucký kraj se dostal v celorepublikovém srovnání na 2. místo hned za Prahu. Incidence na 100 000 obyvatel je v Olomouckém kraji v roce 2010 dokonce nejvyšší z celé České republiky (90,2 / 100 000 obyvatel).

Olomoucký kraj také hlásil v roce 2010 nejvíce nových uživatelů pervitinu a stimulancií, mezi všemi léčenými uživateli stimulancií v České republice se Olomoucký kraj nachází na 2. místě (za Ústeckým krajem).

V Olomouckém kraji byly v roce 2010 klientům i nadále dostupné všechny typy odborné péče dle odst. (2) § 20 zákona č. 379/2005 Sb. kromě specializované akutní lůžkové péče a stacionárních programů.

2. Obecná charakteristika kraje (demografické a geografické údaje)

2.1 Poloha

Olomoucký kraj se rozprostírá na severozápadě Moravy. Sousedí s krajem Pardubickým, Jihomoravským, Zlínským a Moravskoslezským. Na severu má 104 km dlouhou státní hranici s Polskem (nejdelší státní hranice ze všech okresů v ČR patří okresu Jeseník). Společně se Zlínským krajem vytváří region na úrovni NUTS II - Střední Morava.

Rozloha kraje je 526 702 ha, tj. 6,5 % rozlohy ČR a zaujímá tak 8. místo mezi 14ti kraji v ČR, velikostí je lehce pod průměrem ČR.

Kraj je tvořen 5 okresy (Jeseník, Olomouc, Prostějov, Přerov a Šumperk), na jeho území bylo stanoveno 13 správních obvodů obcí s rozšířenou působností a 21 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem. Celkem je v kraji 398 obcí, statut města má 30 obcí. Na bázi dobrovolného sdružování vznikají tzv. mikroregiony.

2.2 Obyvatelstvo

K 31. 12. 2010 žilo v Olomouckém kraji podle předběžných výsledků 641 681 obyvatel.

Následující tabulka ukazuje počty obyvatel v jednotlivých okresech a v okresních městech. V Olomouckém kraji se nachází 13 obcí s rozšířenou působností a 21 obcí s pověřenými obecními úřady.

Okres	Počet obyvatel okresu k 31.12. 2010
Jeseník	41 095
Olomouc	232 226
Prostějov	110 182
Přerov	133 932
Šumperk	124 246
kraj celkem	642 137

Zdroj: ČSÚ 2010

2.3 Nezaměstnanost

K 31. 12. 2010 bylo v Olomouckém evidováno 42 117 uchazečů o práci, míra nezaměstnanosti činila 12,5%.

Výrazně nejvyšší mírou nezaměstnanosti dlouhodobě vyniká okres Jeseník (19,7%).

2.4 Mzdy

Nízká úroveň mezd obyvatel v Olomouckém kraji je jednou z dalších negativních charakteristik. V roce 2010 dosáhla průměrná hrubá měsíční nominální mzda fyzických osob v Olomouckém kraji 21 233 Kč.

2.5 Kriminalita

Charakteristika Olomouckého kraje v trestně právní oblasti

Drogová trestná činnost

V roce 2010 bylo obcemi projednáno celkem 82 přestupků podle § 30 zákona č. 200/1990 Sb. o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

Uživatelé drog se nezřídka podílejí na trestné činnosti (nejen přímo se týkající omamných a psychotropních látek, časté jsou také např. krádeže, vydírání, ublížení na zdraví). Řada trestných činů souvisí s drogami, aniž by pachatelé drogy užívali (držení, výroba, prodej).

Probační a mediační služba věnuje zvláštní pozornost zejména mladistvým uživatelům drog a vedle prosazování alternativních trestů má zájem také na řešení užívání drog jako výchozího problému.

Další programy pro uživatele drog, kteří se nacházejí v konfliktu se zákonem realizovány neziskovými organizacemi.

Ve Vazební věznici v Olomouci a věznici Mírov realizuje Sdružení Podané ruce, o.s. projekt „**Program práce s klienty v konfliktu se zákonem**“.

Projekt „Práce s klienty v konfliktu se zákonem“ probíhá od počátku roku 2002 jako samostatný projekt orientující se na pomoc uživatelům nelegálních drog, kteří se v důsledku svého způsobu života dostali do konfliktu se zákonem. Poskytuje odborné adiktologické a sociální poradenství lidem, kteří jsou anebo mohou být, v souvislosti s návykovým chováním vystaveni právnímu postihu a jeho důsledkům. Služby jsou poskytovány jak osobám na svobodě obviněným ze spáchání přestupku nebo trestného činu, tak přímo na vazbě a výkonu trestu i na osoby, které opustily vězení. Téměř všechna zařízení nabízí klientům možnost výkonu alternativních trestů OOP a spolupracují s Probační a mediační službou.

3. Koordinace protidrogové politiky

3.1 Koordinace protidrogové politiky v Olomouckém kraji

Krajský protidrogový koordinátor

Funkce protidrogového koordinátora Olomouckého kraje byla zřízena k 15. 9. 2001, a to od počátku v úvazku 1,0. Od 1. 7. 2002 pracuje na odboru zdravotnictví Krajského úřadu Olomouckého kraje a je podřízen přímo vedoucímu odboru. Zajišťuje vertikální i horizontální koordinaci protidrogové politiky v Olomouckém kraji.

Komise pro prevenci kriminality a drogových závislostí

Komise pro prevenci kriminality a drogových závislostí, která je v novém složení zřízena UR/4/63/2008 od 11. 12. 2008. Tato komise je poradním orgánem Rady Olomouckého kraje a má 17 členů.

Místní koordinace protidrogové politiky Olomouckého kraje

V Olomouckém kraji je 5 okresů (Jeseník, Olomouc, Prostějov, Přerov, Šumperk) se 13 obcemi s rozšířenou působností. Kontaktní pracovník byl určen celkem v 17 obcích Olomouckého kraje. Výměna informací, řešení problémů a konzultace probíhají elektronickou cestou i osobním kontaktem. Služby pro uživatele drog poskytované neziskovým sektorem jsou součástí komunitního plánování obcí a jejich zástupci se přímo podílí na vytváření komunitních plánů sociálních služeb.

Kontaktní pracovníci obecních úřadů – protidrogová prevence - v Olomouckém kraji

ADRESA MÚ	KONT. PRAC.	ODBOR	TELEFON	E-MAIL
MÚ Šumperk, M. R. Štefánika 20, 787 01	Weiserová Kateřina, Mgr.	Odbor sociálních věcí	583 391 224	katerina.weiserova@musumperk.cz
MÚ Javorník, Nám. Svobody 134, 790 70	Bednaříková Lenka	Sociální odbor	584 440 148 584 440 148	socialni.vedouci@mujavornik.cz
MÚ Mohelnice, U Brány 2, 789 85	Fričarová Eva	Odbor sociálních věcí – vedoucí	583 452 163	fricarovae@mu-mohelnice.cz
Magistrát města Olomouce, Kosmonautů 10, 779 11	Fritscherová Jarmila, PhDr.	Odbor sociálních služeb a zdravotnictví	583 212 168, 777 977 182	jarmila.fritscherova@mmol.cz

MÚ Jeseník, Masarykovo nám.1/167, 790 01	Kovalčík Jiří, Bc.	Odbor sociálních věcí a zdravotnictví	584 498 464	jiri.kovalcik@mujes.cz
MÚ Zlaté Hory, Nám. Svobody 80, 793 76	Helienková Jarmila	Odbor sociálních věcí a zdravotnictví	584 453 059	jarmila.helienkova@zlatehory.cz
MÚ Prostějov, Nám. T.G. Masaryka 131/12, 796 01	Greplová Jaroslava	Odbor sociálních věcí	582 329 535	jaroslava.greplova@mestopv.cz
MÚ Šternberk, Horní nám. 16, 785 01	Kameníčková Jana, Mgr.	Odbor školství, vedoucí	585 086 227	kamenickova@sternberk.cz
MÚ Uničov, Masarykovo nám. 1, Uničov, 783 91	Kovařík Josef.	Odbor obrany a krizového řízení	585 088 331	jkovarik@unicov.cz
MÚ Zábřeh, Nám. Osvobození 345/15, 789 01	Paclíková Michaela, Mgr.	Odbor sociálních věcí a zdravotnictví	583 468 129	paclikova@muzabreh.cz
MÚ Konice, Masarykovo nám. 27, 798 52	Pečová Miloslava, Mgr.		582 401 472	miloslava.pecova@konice.cz
MÚ Litovel, nám. Přem. Otakara 778, 784 01	Procházka Pavel, Mgr.	Sociální odbor, vedoucí	585 153 231	prochazka@mestolitovel.cz
MÚ Hanušovice, Hlavní ulice 92, 788 33	Sedlmayerová Milena, Mgr.	Odbor sociální, vedoucí	583 231 284 584 453 059	podatelna@mu-hanusovice.cz
MÚ Hranice, Pernštejnské nám. 1, 753 37	Škapová Martina	Odbor sociálních věcí a zdravotnictví	581 828 440	martina.skapova@mesto-hranice.cz
Magistrát města Přerova, Nám. T.G.M. 2, 750 11	Buš Boleslav	Odbor sociálních služeb a zdravotnictví	581 268 793	boleslav.bus@mu-prerov.cz
MÚ Kojetín, Masarykovo nám. 20, 752 01	Zlámalová Lucie, DiS.	Odbor sociálních věcí	581 277 437	l.zlamalova@radnice.kojetin.cz
MÚ Lipník nad Bečvou náměstí T.G. Masaryka 89, 751 31	Vyňuchalová Ivana, DiS.	Odbor sociálních věcí a zdravotnictví		vynuchalova@mesto-lipnik.cz

Nejvýznamnější aktivity v oblasti protidrogové politiky v uplynulém roce na místní úrovni

Název aktivity, místo realizace	Realizátor	Cílová skupina	Popis aktivity
Pohár o zdravé město Prostějov,	Sdružení Podané ruce, o.s. – Kontaktní centrum Prostějov	Děti 6. tříd	Vědomostní soutěž s výchovnými a preventivními prvky
Streetfest vol. III Šumperk	RES–SEF, o.s. - STREETWORK	veřejnost	Benefiční festival na podporu služeb STREETWORKU a RES – SEF, o.s.
07apulfest Šumperk	RES –SEF, o.s., NZDM Nitka	veřejnost	Propagační a osvětová akce , vystoupení klientů NZDM Nitka, promítání filmů s drogovou tematikou
Městský projekt primární prevence Šumperk	PONTIS Šumperk o.p.s. – Kontaktní a poradenské centrum Krédo	Žáci ZŠ	Interaktivní besedy pro žáky ZŠ
Analýza společnosti EDUKOL	EDUKOL, zadavatel Statutární město Přerov	osoby ohrožených závislostí a závislých na návykových látkách.	Cílem analýzy bylo získat informace o stavu služeb ve skupině osob ohrožených závislostí a závislých na návykových látkách.
Anonymní alkoholici v Olomouci	Společenství anonymních alkoholiků	Uživatelé alkoholu	Skupinová setkání 1x týdně v prostorách P-centra

Obce velmi často nemají ve svých rozpočtech částku na podporu protidrogové prevence přesně vyčleněnu – finanční částka bývá společná s podporou prevence kriminality, volnočasových aktivit apod.

Horizontální koordinace protidrogové politiky Olomouckého kraje

Horizontální rovina postihuje mezíresortní a mezioborovou spolupráci. Krajská protidrogová koordinátorka spolupracuje s manažerem prevence kriminality, krajským koordinátorem romských poradců, odborem školství a metodikem prevence sociálně patologických jevů, zdravotnictvím i policií je dobrá a různé formy. Do protidrogové politiky v Olomouckém kraji je zapojena řada institucí, organizací a odborníků z různých oblastí protidrogové prevence.

Krajská protidrogová koordinátorka je také aktivně zapojena do Komunitního plánování sociálních služeb v Olomouci, pracovní skupina „Občané ohrožení drogou“, a do projektu Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Olomouckém kraji, pracovní skupina „Osoby ohrožené návykovým jednáním“.

Dochází také k pravidelnému společnému setkávání zástupců neziskových organizací působících v oblasti protidrogové prevence a krajské protidrogové koordinátorky.

V tomto roce byla také navázána intenzivnější spolupráce s paní Mirou Olszevskou - koordinátorkou protidrogové prevence z partnerského Opolského Vojvodství v Polsku. Vedoucí Odboru zdravotnictví krajského úřadu Olomouckého kraje MUDr. Eva Štefková a krajská protidrogová koordinátorka Mgr. Zuzana Starostová se v červnu 2010 zúčastnili mezinárodní konference „**Fakty i mity narkomanii w Polsce i Czechach**“, kterou pořádalo Opolské Vojvodství s účastí českých odborníků, Policie ČR i Národní protidrogové centrály.

3.2 Finanční zajištění

Kromě rozpočtových a příspěvkových organizací zřizovaných státem, krajem nebo obcemi (sociální oblast, zdravotnictví, školství), jsou v oblasti protidrogové politiky Olomouckého kraje nejvýznamnějšími subjekty nestátní neziskové organizace. Jejich činnost je financována převážně ze státního rozpočtu, z rozpočtu Olomouckého kraje a z rozpočtů obcí.

V roce 2010 obdržely **neziskové organizace** z rozpočtu Olomouckého kraje **2 510 000 Kč**.

Činnost **Protialkoholní a protitoxikomanické záchytné stanice** byla z rozpočtu Olomouckého kraje podpořena částkou **6 099 000 Kč**.

Výdaje na protidrogovou politiku z rozpočtu Olomouckého kraje v roce 2010

Výdaje	Popis	Výše (v Kč)	Výše (v Kč) na vrub drog
Dotační program Ol. kraje pro oblast protidrogové prevence pro rok 2010	osoby, jejichž činnost nebo výstupy činnosti mají přínos pro Olomoucký kraj a jeho obyvatele a které poskytují na území Olomouckého kraje služby pro uživatele drog - typy odborné péče dle § 20 odst. 2 zákona č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů: kontaktní a poradenské služby, terénní programy pro uživatele drog, ambulantní léčba závislostí, programy následné péče (ambulantní doléčovací programy) a služby pro uživatele návykových látek v konfliktu se zákonem a jsou současně poskytovatelem sociálních služeb dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.	2 510 000	2 510 000
Rozpočet Ol. kraje 2010	Protialkoholní a protitoxikomanická záchytná stanice	6 099 000	6 099 000
Celkem			6 609 000

Způsob a organizace dotačního řízení kraje

Na základě usnesení Zastupitelstva Olomouckého kraje č. UZ/12/33/2010 ze dne 11. 3. 2010 vyhlásil Olomoucký kraj samostatný **Dotační program Olomouckého kraje pro oblast protidrogové prevence pro rok 2010**. V rámci tohoto dotačního programu bylo dotací podpořeno 13 projektů v celkové částce **2 510 000 Kč**.

Organizace také mohly získat menší finanční prostředky jako tzv. **projekty do 25 000 Kč**.

Od roku 2004 je možnost získat dotaci také cestou tzv. **významných projektů**. Priority i princip schvalování je obdobný „projektům do 25 000 Kč“, požadovaná částka může být libovolně vysoká. Žádosti jsou předkládány na ekonomický odbor krajského úřadu, rozhoduje Rada Olomouckého kraje. Tuto možnost nevyužila v roce 2010 žádná z organizací působících v oblasti protidrogové prevence.

Dotační program Olomouckého kraje pro oblast protidrogové prevence pro rok 2010

Organizace	Služba pro uživatele drog	Výše dotace z rozpočtu Olomouckého kraje
Darmoděj, o. s.	K-centrum Darmoděj	200 000
Darmoděj, o. s.	Terénní program Babylon	90 000
Darmoděj, o. s.	Doléčovací program Restart	100 000
Darmoděj, o. s. celkem		390 000
o. s. KAPPA-HELP	Kontaktní centra a terénní programy pro uživatele drog v okrese v okrese Přerov	340 000
Sdružení Podané ruce, o.s.	Terénní programy Olomouc – Terénní práce s uživateli drog	240 000
Sdružení Podané ruce, o.s.	Kontaktní centrum v Olomouci	350 000
Sdružení Podané ruce, o.s.	Rodičovský program – Kont. centrum v Olomouci	15 000
Sdružení Podané ruce, o.s.	Kontaktní a poradenský program v Prostějově	230 000
Sdružení Podané ruce, o.s.	Terénní programy v Prostějovském regionu	105 000
Sdružení Podané ruce, o. s. celkem		940 000
P-centrum	P centrum - Doléč.program	260 000
P-centrum	P-centrum – Poradna pro alkoholové a jiné závislosti	215 000
P-centrum celkem		475 000
PONTIS Šumperk o.p.s	Kontaktní centrum Krédo – kont. nízkprah.zařízení	250 000
RES-SEF, o. s.	STREETWORK v okrese Šumperk	115 000
Celkem		2 510 000

Výdaje na protidrogovou politiku z rozpočtu obcí v roce 2010

Výdaje	Popis	Výše (v Kč)	Výše (v Kč) na vrub drog
Prostějov	Kontaktní centrum Prostějov	200 000	200 000
Přerov	o.s.KAPPA-HELP Kontaktní centrum Terénní programy	150 000	150 000
Lipník n. B.	o.s.KAPPA-HELP Terénní programy Beseda s ex userem	27 600 1000	27 600
Hranice n. M.	Kontaktní centrum v Hranicích n. M	59 000	59 000
Mohelnice	Terénní program RES- SEF, o.s. NITKA nízkoprahové zařízení pro děti a mládež	300 000	180 000
Hanušovice	Terénní program RES- SEF, o.s.	10 000	10 000
Šumperk	PONTIS Šumperk o.p.s. Kontaktní a poradenské centrum	668 000	668 000

	Krédo		
Zábřeh n. M.	RES – SEF, o.s. STREETWORK		10 000
Jeseník	Darmoděj o.s.: K-centrum Darmoděj Terénní program Babylon Doléčovací centrum Restart Primární prevence	70 000 30 000 22 000 10 000	70 000 30 000 22 000
Sternberk	TP Olomouc - TP s UD	10 000	10 000
Olomouc	Sdružení Podané ruce, o.s.: Kontaktní centrum Rodičovský program (Kontaktní centrum) Program práce s klienty v konfliktu se zákonem TP Olomouc - TP s UD Ambulance adiktologie P-centrum: Doléčovací centrum Poradna pro alkoholové a jiné závislosti Vojeská nemocnice Olomouc – detox Primární prevence specifická i indikovaná celkem	140 000 50 000 60 000 90 000 70 600 272 600 110 000 60 000 591 500	140 000 50 000 60 000 90 000 70 600 272 600 110 000 60 000 591 500
Litovel	TP Olomouc - TP s UD	20 000	20 000
Obce okresu Šumperk: Libina, Vikýřovice, Velké Losiny, Jindřichov celkem	RES-SEF, o.s. STREETWORK	13 500	13 500
Obce Olomouckého kraje celkem		3 036 000	2 323 000

Obce Olomouckého kraje věnovaly v roce 2010 na podporu projektů sekundární a terciární protidrogové prevence 2 323 000 Kč.

Dotace z rozpočtu obcí na sekundární a terciární protidrogovou prevenci v roce 2010 podle regionů

region	Šumperský	Přerovský	Prostějovský	Jesenický	Olomoucký	obce Olomouckého kraje celkem
2010	881 500	236 600	200 000	122 000	903 200	2 323 300

3.3 Nejvýznamnější rozhodnutí krajských orgánů v oblasti protidrogové politiky v roce 2010

Na základě usnesení Zastupitelstva Olomouckého kraje č. UZ/12/33/2010 ze dne 11. 3. 2010 vyhlásil Olomoucký kraj **Dotační program Olomouckého kraje pro oblast protidrogové prevence pro rok 2010**. Zastupitelstvo Olomouckého kraje na svém zasedání 28. 6. 2010 schválilo svým usnesením č. UZ/15/40/2010 výsledky jednání hodnotící komise a poskytnutí dotací v rámci Dotačního programu Olomouckého kraje pro oblast protidrogové prevence pro rok 2010.

Dotace mohly být poskytnuty osobám, jejichž činnost nebo výstupy činnosti mají přínos pro Olomoucký kraj a jeho obyvatele a které poskytují na území Olomouckého kraje služby pro uživatele drog - typy odborné péče dle § 20 odst. 2 zákona č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů: kontaktní a poradenské služby, terénní programy pro uživatele drog, ambulantní léčba závislostí, programy následné péče (ambulantní doléčovací programy) a služby pro uživatele návykových látek v konfliktu se zákonem. Dotace mohla být poskytnuta pouze na základě žádosti podané osobou, která je současně poskytovatelem sociálních služeb dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

V rámci tohoto dotačního programu byla dotace v celkové výši 2 510 000 Kč poskytnuta 13 projektům sekundární a terciární protidrogové prevence.

Informace týkající se problematiky sekundární a terciární protidrogové prevence v Olomouckém kraji se nachází na webových stránkách Olomouckého kraje – zdravotnictví – protidrogová prevence (<http://www.kr-olomoucky.cz/protidrogova-prevence-cl-85.html>).

4. Situace na drogové scéně

4.1 Užívání drog v populaci obecně

V roce 2007 se Česká republika již počtvrté zapojila do mezinárodní studie ESPAD, která je zaměřena na užívání alkoholu a jiných návykových látek (tabáku a nelegálních drog) mezi mládeží ve věku 15 – 16 let. Hlavními cíly této Evropské školní studie o alkoholu a jiných drogách (ESPAD) je získání spolehlivých odhadů užívání návykových látek u mládeže, srovnání situace v jednotlivých zemích a analýza trendů v období 1995 – 2007.

Poznatky prezentované publikace Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách (ESPAD) – Výsledky průzkumu v České republice v roce 2007 (Csémy a kol., 2009) naznačují relativně vyšší výskyt rizikového chování šestnáctiletých studentů v kontextu ČR, což svědčí pro vysokou dostupnost legálních a ilegálních látek a může v důsledku ovlivňovat i vyšší koncentraci problémového užívání v kraji.

V České republice byla studie zaměřena také na zjištění rozsahu užívání drog na úrovni 14 krajů. Při tomto regionálním srovnání se projevily významné rozdíly.

Ve srovnání zkušeností s drogami šestnáctiletých studentů je Olomoucký kraj na čtvrtém místě v České republice, čímž se řadí mezi regiony s vyššími udávanými zkušenostmi s užitím nelegálních drog.

Další studie podobného rozsahu nebyla zatím provedena.

4.2 Rekreační/ příležitostné užívání drog

V roce dosud nebyla v Olomouckém kraji provedena žádná studie zaměřená na rekreační, resp. příležitostné užívání drog. Nízkoprahová zařízení i zařízení zaměřená na ambulantní léčbu pracují s experimentátory pouze příležitostně. Statistiky oddělení sociálně právní ochrany dětí obecních úřadů s rozšířenou působností klienty – experimentátory nevykazují odděleně. Uživatelé tanečních drog jsou kontaktováni zejména v rámci služeb Terénní programy Olomouc Sdružení Podané ruce, o. s. a Terénní programy občanského sdružení KAPPA – HELP na Přerovsku, a dále také nově v rámci služby STREETWORK občanského sdružení RES-SEF, o. s. v Šumperském regionu.

Na větších tanečních akcích je zájemcům poskytován informační a nabídkový servis a poradenství. Služba Terénní programy Olomouc byla i v roce 2010 zapojena do projektu Safe Party Tour. Jedná se o projekt prevence na taneční scéně. Snahou tohoto projektu je vytvořit „bezpečnou party“. Návštěvníkům jsou nabízeny informace o bezpečnějším užívání drog, pracovníci z různých organizací se také snaží

komunikovat s pořadateli o vytvoření „bezpečné party“, např. o podmínkách zajištění tekoucí studené vody, volného východu, chill out atd.

4.3 Žádosti o léčbu v souvislosti s užíváním drog

Dle Výroční zprávy České republiky – 2010 Hygienické stanice hl. m. Prahy pracovalo v roce 2010 v Olomouckém kraji 26 léčebných/ kontaktních center. Statistické údaje poskytlo 21 center.

Počet LKC pro	nizkoprahová	ambulantní		lůžková
		zdravotnic.	nezdravot.	
26	10	10	2	4

Zdroj Hygienická stanice hl. m. Prahy, Výroční zpráva ČR za rok 2010

Incidence a prevalence uživatelů drog – žadatelů o léčbu v Olomouckém kraji

V roce 2010 došlo k významnému nárůstu incidence (First Treatment Demand) uživatelů drog – žadatelů o léčbu. Bylo hlášeno 578 nově evidovaných žadatelů o léčbu, což je zhruba 1x více než v předchozích letech a Olomoucký kraj se dostal v celorepublikovém srovnání na 2. místo hned za Prahu.

Incidence na 100 000 obyvatel je v Olomouckém kraji v roce 2010 dokonce nejvyšší z celé České republiky (90,2 / 100 000 obyvatel).

Olomoucký kraj také hlásil v roce 2010 nejvíce nových uživatelů pervitinu a stimulantů, mezi všemi léčenými uživateli stimulantů v České republice se Olomoucký kraj nachází na 2. místě (za Ústeckým krajem).

V počtech všech klientů za rok 2010 je Olomoucký kraj na 3. místě v České republice (979 osob).

Ve věkové skupině od 15 do 39 let došlo také k významnému nárůstu incidence. V roce 2010 bylo hlášeno 552 nových žadatelů o léčbu (232,8 / 100 000 obyvatel).

Prevalence v této věkové skupině činila 925 klientů (390 / 100 000 obyvatel).

4.4 Infekční onemocnění v souvislosti s užíváním drog

Olomoucký kraj patří k oblastem se spíše nižším výskytem virové hepatitidy typu C. Hepatitida typu B se v něm také vyskytovala podprůměrně.

4.5 Intoxikace drogami

Počet případů intoxikace drogami (celkem 44 případů) v Olomouckém kraji v roce 2010 je nepatrně vyšší než v předchozím roce (celkem 42 případů).

Hygienická stanice hl.m. Prahy ve statistických přehledech České republiky neuvádí případy akutní intoxikace alkoholem.

Intoxikace drogami v Olomouckém kraji v roce 2010 podle základní drogy											
rok	základní droga	heroin, opiáty	pervitin, stimulancia	kanabinoidy	halucinogeny	rozpouštědla	sedativa, hypnotika	jiné drogy, léky	neznámá droga	celkem Olomoucký kraj	ČR celkem
2010	počet případů	5	3	6	1	0	20	9	1	44	849

Zdroj : Hygienická stanice hl. m. Prahy, Výroční zpráva ČR za rok 2010

4.6 Problémové užívání drog

V roce 2010 využilo alespoň jednou služeb kontaktních nízkoprahových center a terénních programů, ambulantní léčby a ambulance závislostí Fakultní nemocnice v Olomouckém kraji 2508 uživatelů drog, což je o 150 osob více než v roce 2009, Mezi klienty těchto programů převažovali uživatelé pervitinu – celkem 1 716 osob, kanabinoidů - 292 osob a heroínu – 86 osob.

Velká část klientů ale užívá polymorfně více drog, velmi často je přidruženo také užívání alkoholu i gambling. Poměrně vysoký je počet klientů zneužívajících těkavé látky.

Ve srovnání s rokem 2009 vzrostl klientů, kteří alespoň jednou využili služeb programu, i počet vydaných injekčních stříkaček a počet výměn.

Problémové užívání drog v Olomouckém kraji v letech 2010	2009	2010
počet klientů uživatelů drog, kteří využili aspoň jednou služeb programu celkem	2 358	2 508
z toho mužů	1 513	1 699
z toho injekčních uživatelů drog	1 404	1 537
z toho se základní drogou heroin	79	86
z toho se základní drogou pervitin	1 606	1 716
z toho se základní drogou kanabinoidy	362	292
z toho se základní drogou extáze	9	9
z toho se základní drogou těkavé látky	25	33
z toho se základní drogou Subutex legálně	1	5
z toho se základní drogou Subutex nelegálně	2	10
z toho se základní drogou Metadon legálně / Buprenorfin)	-	34
z toho se základní drogou Metadon nelegálně	-	-
počet neuživatelů drog, kteří využili aspoň jednou služeb programu	821	902

počet kontaktů	21 146	21 930
počet prvních kontaktů	1 167	1 481
počet výměn (výkonů ve výměnném programu)	4 577	5 542
počet vydaných injekčních jehel	156 820	192 805

Zdroj: Závěrečné zprávy o realizaci protidrogové politiky v roce 2010, informace Ambulance závislostí Psychiatrické kliniky Fakultní nemocnice v Olomouci, Hygienická stanice hl. m. Prahy, Výroční zpráva ČR za rok 2010
Rok 2010 i Ambulance Adiktologie Sdružení Podané ruce, o. s.

5. Služby poskytované uživatelům drog a osobám ohroženým drogou

5.1 specifická primární prevence

Aktivity v oblasti specifické primární prevence

Systematicky se těmto aktivitám věnuje hlavně organizace P-centrum, která významným způsobem pracuje v rámci Programů primární prevence také s pedagogy Olomouckého regionu. Cílovou skupinou u selektivní primární prevence jsou kromě běžné populace také rizikové skupiny dětí a mládeže (problémové třídy, učňovská mládež, žáci speciálních škol, klientela diagnostického a výchovného ústavu, mládež z nízkoprahového klubu, studenti střední zdravotnické školy.

Na jednotlivých školách jsou realizovány minimální preventivní programy, některé školy realizují i další aktivity a projekty v oblasti prevence sociálně patologických jevů. Mezi největší vzdělavatele a realizátory programů v oblasti specifické primární prevence v Olomouckém kraji patří P-centrum, Pontis Šumperk o.p.s., Sdružení D, Sdružení Podané ruce, o.s. (Prostějov a okolí) a o. s. KAPPA – HELP, kde se věnují také pedagogickým pracovníkům škol a školských zařízení.

Aktivit i projektů v této oblasti by mohlo být určitě více, chybí ucelený systém i dostatek finančních prostředků.

Indikovaná primární prevence – Dětské denní centrum (občanské sdružení P-centrum)

Cílovou skupinou u indikované primární prevence jsou psychosociálně ohrožené, deprivované, zanedbávané, týrané a zneužívané děti ve věku 6 – 15 let, které jsou v péči různých odborných pracovišť (Pedagogicko psychologická poradna, Oddělení péče o rodinu a děti Magistrátu města Olomouce, Fond ohrožených dětí, sociální kurátoři, dětské psychiatry či psychologové apod.). U těchto dětí se často vyskytuje rizikové chování a bývají na okrajích svých vrstevnických kolektivů. Sekundární cílovou skupinou projektu Dětského denního centra jsou rodiče těchto dětí.

5.2 Snižování rizik spojených s užíváním drog

Služby v oblasti snižování rizik spojených s užíváním drog zajišťuje v Olomouckém kraji 7 kontaktních center, Kontaktní a krizové centrum Kappa má kromě kontaktního centra v Přerově ještě odloučené pracoviště – kontaktní centrum v Hranicích. Dále jsou subjekty zajišťujícími činnost kontaktních center realizovány terénní programy, které jsou samostatně certifikovány.

V rámci činnosti kontaktních center i terénních programů je realizována práce s problémovými uživateli drog, jejich rodiči a blízkými, a také kontaktování skryté populace. Těmto cílovým skupinám je poskytováno poradenství, sociální práce, práce s motivací, výměna injekčního materiálu a materiálu k desinfekci. Téměř všechna zařízení pracují také s klienty v konfliktu se zákonem, případně ve výkonu trestu. Sdružení Podané ruce, o. s. již mnoho let realizuje úspěšný program Práce klienty v konfliktu se zákonem probíhající v úzké spolupráci s Vazební věznicí Olomouc a s věznicí Mírov.

Název služby	Realizátor	Počet UD, kt. služby využily v r. 2009/2010	Počet kontaktů s UD v r. 2009/2010	Počet výměn v r. 2009/2010	Počet vydaných inj.stř.v r. 2009/2010	Územní působnost, spádovost
Kontaktní centrum v Olomouci	Sdružení Podané ruce, o.s.	326/ 357	6153/ 6247	1574/ 1747	28554/ 35355	Olomoucký region
Terénní programy Olomouc	Sdružení Podané ruce, o.s.	301/ 278	1442/ 1425	539/ 536	20760/ 19846	Olomoucký region, Olomouc, Šternberk, Litovel
Kontaktní a poradenský program v Prostějově	Sdružení Podané ruce, o.s.	162/ 163	1578/ 1351	322/ 325	21876/ 21992	Prostějovský region, Prostějov
Terénní programy v Prostějovském regionu	Sdružení Podané ruce, o.s.	70/ 68	404/ 439	131/ 168	11230/ 14973	Prostějovský region
Kontaktní centrum Krédo	Pontis Šumperk o.p.s.	187/ 188	2777/ 2751	876/ 864	19119/ 31037	Šumperský region
KKC Kappa (projekt celkem)	o.s. KAPPA-HELP	207/ 252	2408/ 2399	707/ 585	26755/ 26330	Přerovský, region, Přerov, Hranice n.M.
Terénní program KKC Kappa	o.s. KAPPA-HELP	364/ 359	1404/ 1444	110/ 140	5185/ 6630	Přerovský region
K-centrum Darmoděj	Darmoděj , o.s.	198/ 214	2792/ 2844	520/ 488	12738/ 14119	Jeseník
Terénní program Babylon	Darmoděj , o.s.	121/ 153	692/ 1050	67/ 89	3574/ 7017	Jesenický region
STREETWORK v okrese Šumperk	RES–SEF, o.s.	240/ 288	1375/ 179	270/ 600	15620/ 20468	Šumperský region

Kontakt: Každá návštěva/situace, při které dochází k interakci mezi klientem a pracovníkem programu (služby, informace, nebo poradenství - včetně skupinového). Příjem telefonického hovoru není kontakt.
Výměna: Kontakt, při kterém dochází k výměně (příp. jen odevzdání či výdeji) jedné nebo více injekčních jehel.

Zdroj: Závěrečné zprávy o realizaci programu protidrogové politiky v roce 2010

5.3 Služby v oblasti léčby a resocializace

V Olomouckém kraji je zajištěna střednědobá i dlouhodobá ústavní léčba závislostí v **Psychiatrické léčebně Bílá Voda** a v **Psychiatrické léčebně ve Šternberku**. V PL Bílá Voda jsou k dispozici komunity i oddělení oddělení specializovaná pro komplexní léčbu závislostí. Pro klienty je k dispozici několik léčebných programů včetně začleněných terapeutických komunit.

V PL Šternberk je také zajišťována soudně nařízená ústavní léčba.

Středisko sekundární prevence a léčby závislostí při Vojenské nemocnici v Olomouci poskytuje kromě detoxikace a detoxifikace také krátkodobou léčbu.

Detoxikace je také poskytována ve Fakultní nemocnici v Olomouci a v PL Bílá Voda i PL Šternberk.

Činnost **Protialkoholní a protitoxikomanické záchranné stanice**, která je každoročně podpořena finančními prostředky Olomouckého kraje ve výši zhruba 6 milionů Kč, také zajišťuje Vojenská nemocnice v Olomouci.

Ve Fakultní nemocnici v Olomouci je na Klinice psychiatrie v ambulanci závislostí realizován program ambulantní léčby a **programy substituce**.

Program ambulantní léčby a poradenství zajišťují občanské sdružení P-centrum v Olomouci a Sdružení Podané ruce, o. s.

Ambulantní léčbu závislosti na léčbu závislosti na legálních i nelegálních drogách zajišťují také psychiatrické ordinace a Centrum krizové intervence v Olomouci.

V Olomouckém P-centru dlouhodobě probíhá úspěšný **doléčovací program**, který je určen klientům z celé České republiky. Jeho součástí je i nabídka chráněného bydlení ve dvou bytových jednotkách.

Další doléčovací program začalo v úzké spolupráci s PL Bílá Voda realizuje občanské sdružení Darmoděj o. s. ve městě Jeseníku.

6. Změny v poskytování služeb

V roce 2010 došlo v poskytovaných službách k některým změnám.

Certifikát odborné způsobilosti služeb pro uživatele drog RVKPP byl udělen všem službám, kterým je možno ho udělit.

Z důvodů nedostatku finančních prostředků a také určité redukce příliš husté sítě došlo k 1. září 2010 k ukončení činnosti Kontaktního a poradenského místa pro uživatele drog v Uničově (zřizovatelem byla Oblastní charita Šternberk).

Činnost této zaniklé služby převzou za podpory města zčásti „Terénní programy Olomouc“ (Sdružení Podané ruce, o. s.), ve městě bude probíhat terénní program.

Občanské sdružení Darmoděj, o. s. v druhé polovině roku úspěšně rozvíjelo činnost Kontaktního centra Darmoděj v Jeseníku. Ve spolupráci s pracovníky blízké psychiatrické léčebny v Bílé Vodě začalo toto občanské sdružení realizovat projekt

„Doléčovací program Restart“ pro klienty, kteří se vrací z léčby a není pro ně vhodné prostředí velkých měst. Postupně se rozvíjí také další nový projekt tohoto občanského sdružení „Terénní program Babylon“.

Ve spolupráci s obcemi a ostatními organizacemi sociálně – zdravotní sítě realizuje občanské sdružení RES – SEF, o. s. terénní program v Šumperském regionu.

Sdružení Podané ruce, o. s. rozvinulo za podpory finančních prostředků Evropské Unie projekt Ambulance adiktologie, v rámci něhož jsou poskytovány specializované terapeutické, poradenské a sociální služby osobám ohroženým návykovým chováním a závislostí v oblasti návykových látek a patologického hráčství, také jejich rodinám a dalším blízkým. Služby se také přestěhovala do jiných větších prostor v centru města.

7. Nedostatky v poskytování služeb v Olomouckém kraji v roce 2010

Ve srovnání s ostatními kraji České republiky má Olomoucký kraj stále poměrně hustou síť zařízení, která nabízí služby uživatelům drog a osobám blízkým. Dostupnost těchto služeb pro obyvatele kraje je tedy celkem dobrá.

Relativně dobrá zůstává dostupnost nízkoprahových služeb i terénních programů.

Nadále se ukazuje potřeba rozšíření terénního programu, který probíhal spíše jako doplňující činnost kontaktního centra v Jeseníku a blízkém okolí, i do dalších lokalit Jesenického regionu.

Také v Prostějovském regionu je nutné rozšířit terénní program Sdružení Podané ruce, o. s. i na Konicko, oblasti se špatnou dopravní dostupností. Momentálně funguje pouze nabídka injekčního materiálu v místní lékárně.

Více pozornosti by mělo být věnováno stále narůstající problematice patologického hráčství a zneužívání alkoholu.

Díky podpoře Evropské unie začalo Sdružení Podané ruce, o. s. v poslední třetině roku 2010 v Olomouci realizovat rozšíření projektu Ambulance adiktologie, který je určen hlavně patologickým hráčům.

Dostupnost léčby je celkem dobrá. Problematickou se jeví pouze dostupnost programu substituční léčby, který je zajišťován zatím hlavně v ambulanci závislostí Kliniky psychiatrie Fakultní nemocnice v Olomouci.

V Olomouckém kraji chybí dostatečná nabídka systematických programů specifické primární prevence, zejména programů selektivní prevence.

8. Krajské strategie a plány

Strategický protidrogový plán Olomouckého kraje na období 2005 - 2010 byl schválen 14. dubna 2005 (UR/11/80/2005) Radou Olomouckého kraje. V roce 2010 byl připraven nový dokument **Strategický protidrogový plán Olomouckého kraje na období 2011 – 2014**.

Použité zkratky:

RVKPP – Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky

NNO - neziskové organizace

SPR, o. s - Sdružení Podané ruce, o. s

UR – usnesení Rady Olomouckého kraje

UZ – usnesení Zastupitelstva Olomouckého kraje

PL – psychiatrická léčebna

o. s. – občanské sdružení

o.p.s. – obecně prospěšná společnost